

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrtletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrtletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati (oglas): Trikrat razdeljena petit-vrsta pri enkratni objavi 12 v, pri vsaki nadaljnji objavi 8 v, pri dvostopni petit-vrsti v reklamnem delu stane vrsta 20 v. Cela stran 30 K, pri večkratnem objavljanju po dogovoru znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr.

Štev. 26.

V Ljubljani, dne 12. septembra 1914.

Leto II.

Svetovna vojna.

Strašna in velikanska vojna, ki jo vojskujejo naše hrabre avstro-ogrške čete skupno s svojo zvesto zaveznico Nemčijo, divja že nekaj tednov in zahtevala je že mnogo žrtev. Akoravno imamo skoro polovico sveta proti nam, je položaj tega velikanskega boja za nas na vseh straneh ugoden. Zmagovito prodirajo naše junaške čete proti Rusom in končni uspeh mora biti na naši strani, zmaga mora biti naša.

Ze več kakor teden dni bije avstro-ogrška armada na Ruskem Poljskem in v Galiciji najljutejši boj proti mnogo močnejšemu ruskemu sovragu. Z veseljem in radostjo smo sprejeli vest, da je dosegla naša armada v največji bitki, kar jih pozna svetovna zgodovina, krasne uspehe. Levo krilo naše vojske je pod poveljstvom generala Dankla popolnoma porazilo Ruse ter jih potisnilo nazaj do mesta Lublin, katero sedaj naši vojaki napadajo. V središču je izvršil naš general Auffenberg živahen napad na rusko bojno črto in je sovražnika na celi črti pri Komarovu premagal. Naši vojaki so vjeli velikanske množice Rusov in uplenili razen mnogega vojnega materijala 160 topov.

Na desnem našem krilu so Rusi v veliki premoči. Kakor levi so se tu borili naši junaki, a končno so se

le morali umakniti tej ruski premoči. Okoli Lvova so se vršili zadnje dni grozoviti boji, Rusi so prodrli na tej črti in vkorakali v Lvov. Toda ta pohod v Lvov zna postati za ruskega sovražnika usodepoln. Splošno se sodi, da bodo naše armade obšle in obkolile rusko levo krilo in vso rusko armado vjelo. Tudi na tem delu bojišča bo končna zmaga naša.

Kar se tiče Srbije in srbskega bojišča, smemo trditi, da je srbska vojska obkoljena od naših čet. Srbija je v skrajno nevarnem položaju. Makedonski vstaši so razstrelili mostove čez reko Vardar, tako da Srbija od nobene strani ne more dobiti živeža. Srbska armada se bode morala vsled tega prej ali slej udati.

Prav uspešno je tudi vojskovanje nemških čet proti Rusom. Na Vzhodnem Pruskem so ruske čete globoko prodrle v nemško ozemlje, a njihovo bivanje v nemškem ozemlju je bilo le kratkodobno. Nemške čete so jih od vseh strani obkolile in popolnoma porazile. Nemci so vjeli 90.000 Rusov in uplenili izredno mnogo topov in vojnega materijala. Rusi so v groznem strahu pokazali pete in zbežali iz Vzhodne Pruske.

Naravnost razveseljivi in krasni po so nemški uspehi proti Francozom in Angležem. Zmaga se vrsti za zmago, trdnjava pada za trdnjavo in vsepovsod beže francoske čete pred prodirajočimi nemški-

Podlistek.

Na razpotju življenja.

Vaška slika, spisal I. L. Hrdina. — Iz češčine prevel Podravski.

(Dalje.)

Ciril je stopil tesno k zidu, da ga nihče ne bi videl. Saj ga tu vsi poznajo kakor doma, on pa ni hotel, da bi se mu ljudje smejali, ali ga pomilovali. Toda kdo neki gleda ob poroki na nekakega bojazljivca tam v kotu?

Dedek pocukne Cirila za rokav.

„Ali ne veš, kaj nameravajo ti ljudje?“

„Ne vem. Vprašal sem jih mimogrede, toda obljubili so mi odgovor pozneje. Rajši bi zbežal od tod na konec sveta, toda moram baje še nekoliko počakati, da me potem pospremiijo k Terezinskim vratom.“

Sedaj se oglašé Kameniški zvonovi vdruzič, med narodom je nastal hrup in gomazenje kakor na mravljišču, ako vržemo nanj zrno peska.

„Že gredo! Vidite? že prihajajo iz župnišča. Klavrica z drugom, Zamecki z družico, za njimi velečastiti gospod — Marjeta.“

In vsakdo je iskal vzvišenega prostora, slehrni se porival v ospredje, hoteč vse dobro videti.

Edini Ciril se je skrival za pokopališčni zid; samo on, ko so se vsi vzpenjali pokonci, je pobesil svojo glavo, snel si svojo vojaško kučmo ter si zakril svoje blede lice.

Noge so se mu šibile, v glavi se mu je vrtelo — sreča, da je bil oprt ob zid pokopališča, ker sicer bi bil omahnil.

Medtem je slišal, da je nekdo pritekkel; začutil je, da ga je nekdo prijel za roke.

„Urno, Ciril, tukaj so!“

„Naj so!“

„Pojdi urno!“

„Kam?“

„Tjekaj — k cerkvenim durim.“

„Ali imate takšno vest — ali hočete, da bi bil ondi izpostavljen sramoti in posmehi, da bi vsled žalosti zblaznel? — Torej radi tega ste šli sem z

mi četami. Francozi so bili doslej na vseh bojiščih poraženi in grozovito tepeni. Nemška armada je s čudovito naglico zavzela že skoro vso Belgijo in je v trenutku komaj 50 kilometrov oddaljena od Pariza, francoskega glavnega mesta. Grmenje nemških topov se že čuje v Pariz in ne bo trajalo dolgo, ko bomo dobili pomembno poročilo, da so nemške čete vkorakale v Pariz. Angleška pomoč Francozom je bila naravnost smešna. Komaj so bili angleške čete izkrcane, so jih Nemci že napadli in pobili. Čutili so Angleži prav dobro, kako močno zna udrihati nemška pest po njihovem hrbtu.

Na Balkanu se pripravlja nadaljnji odpor in naše čete bodo dobile brzkone novega sobojevnika. Turčija je mobilizirala in vsak trenutek se pričakuje, da napove Turčija Rusiji vojno. Slični položaji tudi na Bolgarskem in na Rumunskem.

Nepremagljive so naše bojne čete — to bodo v kratkem izprevideli naši sovražniki, ki so se združili s srbskimi kraljemorilci. Trdneje kakor skala v morju stojita združeni Avstro-Ogrska in Nemčija. Pravica, poštenost, človečanstvo in večni in pravični Bog so ob naši strani!

Zmagovita bitka pri Komarovu med našo in rusko armado. — Avstrijske čete ujele nad 15.000 Rusov. — Ostanki ruskih čet zbežali preko reke Bug. — Danklova armada zopet porazila Ruse. — Boji v Vzhodni Galiciji.

Dolgo časa smo z nekakim vznemirjenjem in z nepopisno nepotrpežljivostjo čakali nadaljnjih poročil o velikanski bitki, ki se je več nego teden dni bila ob rusko-gališki meji. Dne 3. septembra je prišlo poročilo, vsled katerega smo še nekoliko oddahnili. Naše vrle čete, hrabri sinovi habsburške domovine, so zavojevali veliko zmago nad Rusi in jih na ruskem ozemlju pri Komarovu premagali. Potek teh bojev nam opisuje naslednje poročilo generalnega štaba. Bitke, ki so se razvile na ruskih bojiščih iz naše ofenzive, še niso donesle odločitve v vojni. Na zapadnem krilu na sovražnikovo ozemlje prodirajoč, na vzhodu

Galicije braneč korak za korakom domača tla proti močnejšemu sovražniku, so naše čete povsod upravičile stari sloves svoje hrabrosti in zro z zaupanjem na resne boje, ki so še na pragu. Opis krvavih bitk preteklega tedna naj ostane prihranjen zgodovini. Sedaj se da potek dogodkov orisati samo v velikih potezah.

Zmaga Auffenbergove armade pri Komarovu.

Vzhodno od Danklove armade, zmagovite po tridnevni bitki pri Krasniku, je pričela dne 25. avgusta tudi med Huczwo in Wieprzom dirigirana Auffenbergova armada z napadom na sovražne čete, ki so v okolici Cholma prodrle proti jugu. Iz tega se je razvila bitka pri Komarovu. Dne 28. avgusta smo začutili, da je posegla vmes preko Belca in Uhnova dirigirana armada nadvojvode Josipa Ferdinanda. Ker so nam na cesti Zamošč-Krasnostaw stale nasproti razmeroma samo slabe sile, so se dne 29. avgusta lahko znatni armadni deli okrenili iz okolice pri Zamošču proti vzhodu ter prodrli Czesnikov. Temu nasproti je sovražnik, ki se je povsodi boril z največjo hrabrostjo in trdovratnostjo, osredotočil najljutejše svoje napade na prostor pri Komarovu, pač z očitnim namenom, na tem mestu prebiti bojno črto.

Zvečer je stala armada na črti Przewodcu-Grodek-Czesniki-Vielacza, pri čemer sta Grodek in Czesniki tvorila nekako prelomno točko cele fronte. Na ruski strani so posegle v boj nove čete, ki so prispele iz smeri Krylowa in Grubieszowa. Drugi dan je Auffenbergova armada nadaljevala započete svoje obkoljevalne operacije, sovražnik pa je ponovil svoj poskus fronto prebiti. Pri tem je svojo lastno fronto nazaj zapognil do Laponie-Tarnawatke. Med tem se je mogla armada nadvojvode Josipa Ferdinanda dokopati v splošnem tik do vozne poti Telatyn-Rachanie. — Dne 31. avgusta je akcija, da se sovražnika obkoli, med najljutejšimi boji znatno napredovala, to tem bolj, ker smo se tudi s severa okrenili proti Komarovu. Rusi, pri Komarovu že skrajno ogroženi, so se jeli umikati v smeri proti Krylowu in Grubie-

menoj, da bi me tu ovirali, a jaz vas vendar nisem razžalil.“

„Ne upiraj se, samo urno pojdi!“

„Ne pojdem.“

Toda Ciril se je opiral zamaš. Pritekla sta dva mladeniča, prijela ga pod pazduho ter se prigneta z njim pred cerkvena vrata.

„Stoj tukaj — ako nočeš biti poznan, pa si zakrij lice, toda vstani tukaj! A vi fantje, roke sèm, napravimo verigo!“

Kakor bi trenli se razstopijo toužetinski junaki, primejo se za roke in veriga je bila močnejša nego bi bila iz železa. Gledalci niso vedeli kaj to pomeni ter so se čudili temu počenjanju. Radovedni so čakali kaj bo, kadar dospè svatovski sprevod.

Že je bil tukaj. Klarica, nezmožna preriti naprej, se je vzrla v zadregi po svojem ženinu.

„Kaj to pomeni?“ vpraša Zamecki.

„Vsakdanji običaj — napraviti svatom kordon.“

„Toda po poroki!“

„Tudi pred poroko!“

„Morate imeti verigo iz cvetlic.“

„Našili rok vsaj ne pretrgate.“

Zamecki se je nasmejal ter segel po denarnici.

„Pustite svoje bankovce — mi hočemo drugo odkupnino.“

Zamecki ostrmi. Tako še nihče ni govoril ž njim.

„Odkupnino — kakšno?“

„Zahvaliti se — prositi odpuščanja!“

„Ali ste znoreli, ali ste prišli sem pijani?“

„Zahvaliti se — prositi odpuščanja.“

„Komu?“

„Cirilu!“

„Ne poznam nobenega Cirila.“

„Niti tega ne, ki stoji tukaj?“

„Proč s pota!“

„Niti za korak, naše roke so sklenjene; te vas ne pustè zlepa k oltarju!“

In za prvo verigo se je naredila druga veriga in iz vsakega njenega člana je zrlo dvoje ognjenih očes, dvojce odločnih lic.

Klarico je zalivala rdečica, Zamecki je bil ves zasanel.

„Kakšno prošnjo zahtevate?“

(Dolje prihod.)

szowu; grožečemu obkoljevanju so se pa ubranili z ofenzivnimi sunki na vse strani, zlasti pa proti armadi nadvojvode Josipa Ferdinanda. Končno v popoldanskih urah 1. septembra je postalo gotovo, da je končno zmagala Auffenbergova armada, v kateri so se z izredno vztrajnostjo in bravuro borile tudi dunajske čete in skupina, ki jo je vodil general pehote Borojević.

Osvojili smo Komarow in vse višine južno do Tyszowca. Nadvojvoda je prodril proti Staremu Sje-lu. Množice vjetnikov, številni vojni material, 200 topov in številne strojne puške so padle v naše roke.

Danklova armada pred Lublinom.

Med temi borbami Auffenbergove armade je Danklova armada dne 27. avgusta bila drugo bitko pri Niedrzwici duži in je pritegnila dele naših doslej na zapadnem bregu Visle prodirajočih vojev preko reke nase. Ves ta armadni oddelek je drugi dan obkoljevalno prodril do Lublina.

Hudi boji v Vzhodni Galiciji.

Istočasno s temi pravkar opisanimi dogodki so se vršili težki boji tudi v vzhodni Galiciji. Dne 27. avgusta so zadele naše čete, določene, da odbijejo tamkajšnji sovražni vpad, izvršen od mnogo jačih vojev, v črti Dunajow-Busk na sovražnika. Vkljub uspehu naših kolon, ki so prodirajoč ob Dunajowa osvojile višine vzhodno od Pomorzanov, niso mogli naši armadni voji, prodirajoči ob obeh straneh Łoczowske petlice, prodrati proti sovražniku, ki je bil zlasti, kar se tiče artilerije mnogo močnejši.

Dne 28. avgusta so Rusi nadaljevali z napadom tudi na armadne voje, boreče se vzhodno od Lvova. Popoldne se nismo mogli več izogniti, da bi se ne umaknili za Gnielo lipo in v ožji prostor vzhodno in severno od Lvova, to tem manj, ker je bilo ugroženo tudi naše južno krilo iz smeri Rzezany. Umikovalna akcija se je izvršila v polnem redu, ne da bi posebno pritiskal za nami sovražnik, ki je očitno takisto mnogo trpel. Dne 29. avgusta so Rusi na celi fronti znova napadli in so pomaknili svoje čete severovzhodno od Lvova proti jugu. Drugi dan so pomnožili te napade z največjo ljutostjo; sovražnik je zlasti od Przemyslanov in od Firlejeva sem lahko pošiljal vedno nove čete v boj, pred katerimi so se morali naši voji po brezuspešnih poskusih, da bi razbremenili vsled ofenzivnih sunkov znova v okolici Rohatyna zbrane armadne dele, umakniti proti Lvovu in Nikolajowu. V vseh teh bojih so pretrpele naše vrle čete, v prvi vrsti vsled številnejše, tudi iz modernih težkih topov streljajoče sovražne artilerije velike izgube. Vobče lahko rečemo, da smo se doslej borili proti 40. ruskim pehotnim in 11. konjeniškim divizijam in da smo najmanj polovico teh sovražnih sil, zadajajoč velike izgube, odbili.

Vojni plen Danklove in Auffenbergove armade.

Iz območja Danklove in Auffenbergove armade smo doslej odvedli 11.600 vojnih vjetnikov, a napovedanih je še okrog 7000. V bitki pri Huczwi smo vplenili, kolikor je doslej znano. 200 topov, zelo mno-

go vojnega materiala, številen tren, 4 avtomobile in vojno pisarno ruskega 19. armadnega kora z važnimi tajnimi spisi. Sovražnik se na vsi črti umika. Naša armada ga zasleduje z vso silo.

Boji pri Komarowu so bili zato tako dolgotrajni, ker so se Rusi obupno borili za svojimi močnimi utrdkami in ker je ozemlje tam zelo peščeno in močvirnato. Šele osmi dan so bili Rusi na obeh hribih obkoljeni in popolnoma poraženi. Avstro-ogrsko čete so pokazale velikanski pogum, trdovratnost in vztrajnost. Po vsakem umikanju ruskih čet so nastopile vedno nove ruske čete, kakor da bi sovražnik rastel iz tal. Število ruskih vjetnikov pri Komarowu je gotovo večje kot 15.000, natančni podatki še niso mogoči.

Rusi zasedli obrambne jarke v Lvovski okolici in mesto Lvov. — Zavzetje mesta Lvova je le začasen uspeh Rusov. — Naše čete se umaknile ruski premoči iz strateških ozirov izpred Lvova.

Edini le začasni uspeh, ki ga imajo zaznamovati Rusi proti našim četam, je zavzetje mesta Lvov. Veliki ruski premoči se je posrečilo v vzhodni Galiciji preko Brodyja prodrati do črte Lvov-Miholajev. Naši so 3. septembra Lvov izpraznili in zavzeli takoj ugodnejše pozicije zahodno od Lvova. Temu dejstvu se pripisuje velika strateška važnost, ker je Lvov odprto, neutrjeno mesto, ki ne nudi četam nikake zaščite. Naše čete so zapustile Lvov brez boja, kar dokazuje, da je sovražnik, utrujen po osemdnevnih bojih, prekinil svoje vojaške operacije. Lvov ni bil vzet, ampak izpraznjen kakor pred kratkim Insterburg, kjer so tiste čete, ki so s tem postale svobodne, kmalu nato pripomogle do zmage v mazurskih močvirjih, kjer je bilo uničenih pet ruskih armadnih zborov. Prav tako moremo tudi mi pričakovati vesti o skorajšnjih zmagah. Izpraznjenje Lvova za nas nikakor ni neugodno, kar bi v nasprotnem slučaju bile naše čete v Lvovu lahko obkoljene. Grupacija naših čet se vrši po zasnovanem načrtu, tako, da se sovražnik ne bo mogel dolgo držati Galiciji.

Iz vojnega poročevalskega stana se o tem poroča: Mirno lahko presojamo izpraznjenje Lvova, katero se je izvršilo vsled višjih strateških razlogov. Lvov je izpraznjen, ker je njegov položaj vojaško nepovoljen, tako da bi vsaki armadi, ki bi se nahajala v mestu, vsled navala od vseh strani, pretila nevarnost, da jo obkolijo. Zato so bili merodajni vojaški oziri in pred temi morajo izginiti narodna čustva kakor tudi misel političnega prestiža. Po zasebnih obvestilih je razpoloženje zelo samozavestno, ker spada izpraznjenje v okvir operacij, ki jamčijo za končno zmago.

V naslednjem podajemo zadnja poročila:

Dunaj, 6. septembra. Uradno se poroča: Dne 3. septembra so zasedli Rusi izkopane obrambne jarke v velikem okolišu okolu Lvova. Naše čete so se bile že umaknile, da obvarujejo odprto mesto pred obstreljevanjem in ker govore tudi operativni oziri za to, da se Lvov prepusti sovražniku brez boja. Bombardement je bil torej naperjen proti utrdkam, ki so bile brez obrambe.

V Vzhodni Galiciji.

Dne 5. t. m. je bilo na vzhodnem bojišču vse mirno. Prišlo je le do spopadov med poizvedovalnimi četami.

Armada Dankla je zopet v hudnem boju. Na ostali fronti je po hudih bitkah minulih tednov prime-roma mirno.

Dunaj, 7. septembra. Uradno se poroča: O že sporočenih ponovnih ljutih bojih Danklove armade, proti kateri je dobil sovražnik po železnici znatno pomoč, se je izvedelo, da je posebno skupina pod veljstvom fml. Kestraneka krvavo odbila močen ruski napad in vjela 600 Rusov. Sicer vlada na obeh bojiščih, v kolikor je znano, tudi danes relativno mir. Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höf-fer, generalni major.

Boji se zopet začnejo.

Krakov, 8. septembra. „Nowa Reforma“ piše o veliki bitki v Vzhodni Galiciji: Armadi generalov Dankla in Auffenberga sta predrli, ko sta vrgli ruske armade za Lublinom in za Bugom, zvezo med ruski-mi silami, ki so napravile sunek proti Lvovu, in med zahodnimi ruskimi silami. Sijajen uspeh dosedanjih operacij popolnoma upravičuje upanje, da bodo veliki dosednji napor in dosednji uspehi avstro-ogrškega orožja venčani s končnim ugodnim uspehom.

Brzobjavke zgodovinskega pomena med avstrijskim cesarjem Franc Jožefom in nemškim cesarjem Viljemom.

Kako zvesto, prijateljsko razmerje vlada med našim cesarjem in nemškim zvestim zaveznikom cesarjem Viljemom nam pričajo naslednje brzobjavke, ki sta jih izmenjala v teku dosedanje svetovne vojske naš cesar Franc Jožef in nemški cesar Viljem. Cesar Franc Jožef je odposlal nemškemu cesarju dne 24. avgusta v vojaški glavni stan naslednjo brzobjavko:

Zmaga za zmago! Bog je z Vami! Bog bo tudi z nami! Najiskrenejše čestitam Tebi, dragi prijatelj, mladeniškemu junakom, Tvojemu ljubljemu sinu prestolonasledniku, kakor tudi bavarskemu prestolonasledniku Rupertu in izredno hrabri nemški armadi. Besede mi manjkajo, da bi izrazil, kar čutim Jaz in z Menoj Moja vojna moč v teh svetovnozgodovinskih dneh. Najiskrenejše polaga roko v Tvojo močno roko Franc Jožef.

Dne 27. avgusta t. l. je odposlal cesar Franc Jožef nemškemu cesarju naslednjo brzobjavko:

Slavne zmage, ki so mogočnega sovražnika ob tla vrgle, zmage, ki jih je nemška armada pod Tvojim višjim poveljstvom izvojevala, imajo svojo veličino in svoje uspehe zahvaliti železni volji, ki je silno močan meč nabrusila in ga dvignila. Med lovor, ki Te zmagalca krasi, bi Ti rad vtaknil najvišje in najvzvišenejše vojaško častno znamenje, ki ga imamo. Prosim Te torej, da sprejmeš veliki križ Mojega vojaškega reda Marije Terezije kot znamenje visokega spoštovanja in zvestega vojnega zaveznika. Insignije, dragi prijatelj, Ti prinese poseben odposlanec, ka-

dar Ti bo drago. V dobri veri, kako visoko Ti in Tvoja armada cenita duhovita dela pehotnega generala pl. Moltkeja, mu podelim komanderski križ vojaškega reda Marije Terezije. — Franc Jožef.

Red Marije Terezije je bil ustanovljen dne 18. junija 1757 po bitki pri Kolinu; red Marije Terezije je najvzvišenejše vojaško častno znamenje, katero imata sedaj le še Alfonz grof Caserta od l. 1861. in Ernest Avgust Cumberlandski od l. 1866. sem.

Cesar Viljem je odgovoril na ti dve brzobjavki našim cesarju s sledečo brzobjavko:

Ginjen in razveseljen se Ti zahvaljujem za Tvoj prisrčen brzobjav, ki izraža Tvoje in Tvoje oborožene sile čustva za Mojo armado. Mojo globoko čutečo zahvalo tudi za Tvoje najvišje odlikovanje z redoma, s katerima si odlikoval Mene in načelnika Mojega generalnega štaba. Naše navdušeno orožno bratstvo, si se je že tudi v najdaljnjem Vzhodu tako trdno izkazalo, je lepo v tem tako resnem času. Medtem so tudi Tvoje čete v zmagi pri Krasniku podale dokaz svojega starodavnega junaštva. Sprejmi kot znamenje Mojega spoštovanja in čislanja teh dejanj najprijaznejše red pour le merite. Generalu pl. Hötendorfu podeljujem železni križ II. in I. razreda. Bog nam je dozdej pomagal! Blagoslovi naj tudi naprej našo skupno pravično stvar! Viljem. — Naš cesar je odgovoril nato s sledečo brzobjavko: Kakor Me ponosno razveseljuje, da si sprejel vojaški red Marije Terezije popolnoma v tistem smislu, v katerem sem Ti to znamenje za najvišje vojaške zasluge poklonil, tako sem tudi globoko ginjen, ker si dosedanje uspehe Moje armade s tem pripoznal, da si me osrečil z redom pour le merite, generala pehote barona Konrada pl. Hötendorfa pa z železnim križem odlikoval. Sprejmi zato najtoplejšo zahvalo! Bog pomagaj naprej! Franc Jožef.

Kruto in nečloveško postopanje srbskih čet z našimi ranjenci.

Že zadnjič smo poročali o srbskih zverinstvih proti našim četam. Naše armadno poveljstvo je zaukazalo vsled tega preiskavo o srbskih krutostih in kršitvah mednarodnega prava, ki še vedno traja. Razen že priobčenih slučajev, je treba še sledeče povdarjati:

Srbske čete masakrirajo in izkvarjajo vjetnike in ranjence. Tako so dobili enega naših brez glave in rok. Prostore, kjer naše ranjence obvezujejo, obstreljavajo. Srbske vojaške čete razvijajo bele zastave; kadar pa naši ogenj ustavijo, začno zopet zavratno naše čete napadati. Vojaki II. in III. poziva, ki nimajo niti uniforme, niti kakega drugega vojnega znaka, kakor tudi četaši, se delajo, kakor bi bili popolnoma mirni državljani, kadar jim grozi nevarnost vjetništva, se hitro znebijo orožja, samo da se jetništva rešijo.

Pri ubitih četaših so se našle patrone, nabasane z žebli, bakrom in vitriolom. Srbski civilisti, zlasti žene in otroci, streljajo in mečejo bombe zavratno armadi v hrbet. Naše čete špione, civilno prebivalstvo in četaše, ki so se na omenjeni način pregrešili, usmrte. V Lešnici, kjer je prebivalstvo kakor sploh sovražnosti uganjalo, je bila naložena vojna kontribucija za kazen.

Z nemško-francoskega bojišča.

Trdnjava Givet zavzeta. — Vse utrdbe v severni Franciji so v nemških rokah. — Kluckova vojska koraka proti Parizu. — Nemške čete zasedle trdnjavo Reims in uplenile ogromno število topov.

Nemški veliki generalni štab objavlja 3. t. m.: Ob zavzetju zatvornega forta Givet, ki leži na visokih skalah, so se, kakor tudi pri Namurju, težke motorne baterije, ki jih je Avstro-Ogrska doposlala, po svoji gibčnosti in gotovosti zadevanja izborna izkazale in izvrstno pomagale.

Zatvorne utrdbe Hirson, Les Ayvelles, Condet, La Fere in Laon so se vzele brez boja, in so zdaj v naših rokah vse zatvorne utrdbe v severni Franciji, izvzemši Maubeuge. Uvedel se je napad na Reims.

Kavalerijska armada generalnega polkovnika pl. Klucka že patrolira pred Parizom.

Prodiranje proti Marnu.

Zahodna armada je prekoračila črto Aishe in nadaljuje prodiranje proti Marnu, ki so ga posamezne prednje straže že dosegle. Sovražnik se pred armadami generalnih polkovnikov pl. Kluck, pl. Bülow in pl. Hausen in vojvode Württemberg umika ob Marni in za Marno.

Armadi nemškega prestolonaslednika se sovržnik, naslonjen na Verdun, upira in je bil na jugu že vržen nazaj.

Francozi poizkušajo vpasti proti Loreni in Alzaciji.

Nasproti armadama bavarskega prestolonaslednika in generalnega polkovnika pl. Heeringena stoji še vedno močan sovržnik v utrjenih postojankah v francoski Lotrinški. Na zgornjem Alzaškem se kretajo še vedno nemški in francoski oddelki, ki se medsebojno bijejo. Na zahodu žanjejo čete generalnega polkovnika pl. Hindenburga nadaljuje sadove zmag.

Trdnjava Reims padla.

Veliki glavni stan naznanja: Nemške čete so brez boja zasedle Reims. Armadni plen postaja le počasi znan. Čete se pri svojem naglem prodiranju ne morejo s tem pečati. Po polju še stoje topovi in vozila. Etapne čete zbirajo plen le polagoma. Doslej je samo armada generalobersta pl. Bülowa podala natančna naznanila. Do konca avgusta je zaplenila 6 zastav, 233 težkih in 116 poljskih topov, 79 strojnih pušk, 166 voz in zajela 12.934 vojnih vjetnikov.

Reims je francoska trdnjava, utrjena z desetimi forti, ob reki Vesle. Šteje 110.000 prebivalcev. V mestu je zelo razvita industrija. Reims je znan po šampanjskih tvornicah. Vsako leto se izvozi okoli 70 milijonov steklenic šampanjca.

Najvišje cene za živila v Ljubljani in na deželi.

C. kr. deželna vlada razglašala:

Spreminjaje, oziroma popolnujoč tuuradna razglasa z dne 29. julija t. l., št. 227/Mob., in z dne 1. avgusta t. l., št. 313/Mob., določa deželna vlada za deželno stolno mesto Ljubljano do preklica za prodajo blaga, navedenega v naslednjem seznamu, iz seznama samega razvidne najvišje cene.

V kolikor se vrši prodaja tega blaga v prostorih ali na sejmskih stojnicah, morajo imeti obrtniki nabite najvišje cene v svojih prostorih, oziroma na svojih stojnicah.

Kdor bi se ne držal teh predpisov, se bo najstrožje kaznoval po določenih obrtnega reda za vsak posamezni slučaj z denarno globo do 1000 kron, ali z zaporom do treh mesecev.

Nastopne najvišje cene stopijo v veljavo z dnevom razglasitve in veljajo do preklica v detajlnem in trgovinskem prometu.

Seznam blaga.

		Kron
Pšenična moka št. 0	q	55.—
" " " 0	kg	—60
" " " 2	q	54.—
" " " 2	kg	—59
" " " 3	q	53.—
" " " 3	kg	—58
Ržena moka	q	40.—
" " "	kg	—44
Korzna moka	q	28.—
" " "	kg	—30
Ajdova moka	q	56.—
" " "	kg	—60
Pšenični kruh, izvzemši žemlje in drugo luksurijozno pecivo	"	—58
Rženi kruh	"	—46
Mešani kruh	"	—42
Riž, zdrobljen	"	—52
" srednji	"	—68
" italijanski 6/a	"	—80
" Karolina	"	—94
Ješprenj	"	—38
Pšeno	"	—40
Ješprenjček, debel	"	—48
" " fin	"	—64
Fizol	"	—44
Grah	"	—72
Krompir	"	—10
Kislo zelje	"	—14
Kisla repa	"	—12
Kava	"	4.—
Čaj navaden, odprt	"	7:50
" " "	dkg	—10
Kakao	kg	6:80
Sladkor, v kockah	"	1.—
" " kapi	"	—96
Sol	"	—24
Pivo, izvzemši specialne vrste	"	—48
Navadno namizno vino	l	1:20
Jesih	"	—36
Namizno olje	"	2.—
Jedilno olje	"	1.—
Goveje meso I. vrste	kg	1:90
" " II. "	"	1:60

		Kron			Kron
Ovčje meso	kg	1·50	Sladkor v kockah	kg	1—
Svinjsko meso	"	2—	" " kapi	"	—96
Kozje meso	"	1·50	Sol	"	—26
Telečje meso	"	2—	Vino, navadno	l	1·12
Prekajeno meso	"	2·40	Pivo, navadno, izvzemši kraje, ki se zanje določijo posebne izjeme	"	—48
Salame	"	5·50	Jesih	"	—24
Slanina	"	2—	Namizno olje	"	1·60
Svinjska mast, čista	"	2·20	Jedilno olje	"	1·20
Surovo maslo	"	4—	Goveje meso, I. vrste	kg	1·68
Sir navadni	"	2·20	" " II. "	"	1·44
Mleko	l	—24	Ovčje meso	"	1·48
Jajce	kos	—10	Svinjsko meso	"	1·80
Les, trdi	m ³	13—	Telečje meso	"	1·80
" mehki	m ³	10—	Prekajeno meso	"	2—
Premog, kranjski, štaj.	q	3·50	Svinjska mast, čista	"	2·50
Petrolej	l	—38	Surovo maslo	"	3·60

Spreminjaje, oziroma popolnujoč tuuradni razglas z dne 1. avgusta t. l., št. 249/Mob., in tuuradni razpis z dne 7. avgusta 1914, št. 481/Mob., določa deželna vlada do preklica za celo deželo Kranjsko, izvzemši stolno mesto Ljubljano, ki se glede njega obenem izdajo posebne odredbe, za prodajo blaga, navedenega v naslednjem seznamku, iz seznamka samega razvidne najvišje cene.

V kolikor se vrši prodaja tega blaga v prostorih ali na sejmskih stojnicah, morajo imeti obrtniki nabite najvišje cene v svojih prostorih, oziroma na svojih stojnicah.

Kdor bi se ne držal teh predpisov, se bo najstrožje kaznoval po določenih obrtnega reda za vsak posamezni slučaj z denarno globo do 1000 kron, ali z zaporom do treh mesecev.

Nastopne najvišje cene stopijo v veljavo z dnevom razglasitve in veljajo do preklica v detajlnem in trgovinskem prometu.

Seznam blaga.

		Kron
Pšenična moka št. 0	q	55—
" " " 0	kg	—60
" " " 2	q	54—
" " " 2	kg	—59
" " " 3	q	53—
" " " 3	kg	—58
Ržena moka	q	40—
" " "	kg	—44
Koruzna moka	q	28—
" " "	kg	—30
Ajdova moka	q	56—
" " "	kg	—60
Pšenični kruh, izvzemši žemlje in drugo luksurijozno pecivo	"	—58
Rženi kruh	"	—46
Mešani kruh	"	—42
Riž, najfinejši	"	—80
" srednji	"	—64
" navadni	"	—50
Ješprenj	"	—38
Pšeno	"	—50
Ješprenjček, debel	"	—48
" " fin	"	—64
Fižol	"	—44
Krompir, izvzemši kraje, ki se zanje določijo posebne izjeme	"	—08
Kava	"	3·60
Caj navaden, odprt	"	7·50
" " "	dkg	—10

Tedenske novice.

(Nikarte na Dunaj iskat si dela!) Od deželne vlade smo dobili sledeči dopis, da ga objavimo:

Dejstvo, da je skoro v vseh delih monarhije vsled prenehanja ali vsaj omejitve mnogih obratov postalo zelo veliko ljudi brezposelnih, upravičuje domnevo, da bodo potem ko se zopet obnovi živahnejši osebni promet na železnicah, velike množice brezposelnih stremile proti državnemu glavnemu mestu v nadi, da dobe ondi dela in zadostnega živeža.

Potrebno pa je, da se pravočasno in z vsem povdarkom opozarja, da se tem iskalcem dela na Dunaju ne nudi ugodna prilika za delo in preživljenje, ker je ondi, kolikor se da približno ceniti, okroglo ena četrtnina vseh onih, ki so navezani na delo, brez kruha, in ker bi nadaljnji dohod brezposelnih ne samo povečal bedo, temveč tudi oviral sistematično vpeljavno, na celo monarhijo raztezajočo se akcijo za posredovanje dela.

Ljudje, ki so brez posla, se radi tega nujno svare, da se ne podajo na Dunaj iskat dela, ako si niso že popreje zasigurali gotovega delovnega prostora.

Pri tem se izrecno opozarja, da preti iskalcem dela, ki bi šli vkljub temu opominu na Dunaj, nevarnost, da bi morali porabiti prihranke, ki so jim izza boljših časov ostali, ter da bi morali, ko so spoznali brezupnost svojih nad, apelirati na javno milosrčnost, ki bi jih pa vkljub vsej požrtvovalnosti drugih stanov, v oči gled ogromnim tozadevnim bremenom, komaj mogla varovati najgrenkejšo bedo.

Istotako se prebivalstvu nujno odsvetuje, prihajati v deželno stolno mesto, ako si preje ne zagotovi gotovega dela.

(Na c. kr. državni višji realki v Idriji) se prične šolsko leto 1914./15. dne 19. sept. s skupno mašo. Učenci, ki žele vstopiti v prvi razred, naj se oglase s svojimi starši ali njih namestniki dne 15. septembra od 9. do 10. ure osebno pri ravnateljstvu ter naj dokažejo z rojstnim listom (krstnim listom), da so

že ali da bodo še v letu 1914 dopolnili svoje deseto leto. Sprejemne izkušnje v I. razred se bodo vršile dne 16. septembra ob 9. uri dopoldne. V vse ostale razrede se bodo sprejemali učenci dne 18. septembra. Ponavljalne, dodatne in sprejemne izkušnje se vrše dne 17. septembra. Natančnejši podatki se razvidijo iz naznanila na zavodu.

(Na c. kr. cesarja Franca Jožefa gimnaziji v Kranju) se bodo vpisovali učenci za prvi razred dne 15. septembra od 9. do 12. ure dopoldne v gimnazijski pisarni. Vnanji učenci se lahko priglasijo tudi pismeno. Sprejemne skušnje se bodo vršile dne 16. Učenci VII. in VIII. razreda se bodo vpisovali dne 16. septembra.

(Začetek šol na ljubljanskih srednjih šolah.) Za začetek šolskega pouka v šolskem letu 1914/15 na ljubljanskih srednjih šolah in na c. kr. moškem in ženskem učiteljskišću v Ljubljani je določil c. kr. šolski svet nastopno odredilo: 15. septembra: Vpisovanje učencev, ki žele na novo vstopiti v prvi razred. Isti dan se morajo oglašiti vsi učenci, ki imajo dodatne ali ponavljalne izkušnje. 16. in 17. septembra: Sprejeme, dodatne in ponavljalne izkušnje. 18. septembra: Vpisovanje učencev, ki so že doslej obiskovali te zavode. 19. septembra: Slovesna sv. maša. 21. septembra se začne redni pouk. — Natančnejša obvestila dajo ravnateljstva posameznih zavodov. — Po srednjih šolah izven Ljubljane se začne šolsko leto točno tistega dne, ki je imenovan v zadnjem izvestju dotičnega zavoda. — Istočasno se prično tudi druge srednje šole na Kranjskem.

(Na meščanski šoli v Postojni) se vrši vpisovanje dne 13., 14. in 15. septembra.

(Malim obrtnikom v pomoč.) Vsled vojne provzročeno težavno gospodarsko stališče se pojavlja zlasti tudi med malimi obrtniki in trgovci, ki niso v zvezi s kako banko ter si morejo le z največjo težavo preskrbeti denarnih sredstev, ki so potrebna za vzdrževanje svoje sicer življenja zmožne obrti ali trgovine. Navadno potrebujejo tile kratkodobna majhna posojila, da si pomagajo preko momentane stiske. Da se ustrezne tem potrebam, je notranje ministrstvo poslalo vsem deželnim oblastim okrožnico, s katero dovoljuje hranilnicam proti vsakokratnemu preklicu in za čas vojnega stanja osebni kredit v večji meri, kakor je bilo to do sedaj dovoljeno ter jih pooblastilo, da smejo prevzemati priznane terjatve napram državi, deželam, okrajem in občinam v obliki cesije.

(Promet s poštnimi paketi.) Glasom odloka c. kr. trgovskega ministrstva z dne 5. septembra št. 38.572/P, je dopuščen promet z zasebnimi zavitki (paketi) iz Avstrije (izvzemši Dalmacijo, Galicijo in Bukovino) v ogrske komitate: Arva, Baranya, Bars, Esztergom, Fejer, Győr, Hont, Komárom, Liptó, Moson, Nograd, Nyitra, Pest-Pilis-Solt, Kiskun, Pozsony, Somogy, Sopron, Szepes, Tolna, Turocz, Vas, Veszprem, Zala in Zolyom; potem v komitate na Hrvaškem in v Slavoniji: Lika-Krbava, Modrus-Rijeka, Varaždin, Zagreb in Bjelovar-Križevci, dalje v mesto Reko in njega okolico, kakor tudi obratno iz omenjenih komitatov v Avstrijo (izvzemši Dalmacijo, Galicijo in Bukovino). Zavitki ne smejo biti težji ko 10 kilogramov ter ne smejo v nobeni smeri presegati 60 centimetrov. Ekspresni zavitki, nujni zavitki ter zavitki s knjigami in drugimi tiskovinami so izključeni iz prometa; klavzula „na lastno nevarnost“ se opusti.

(Za vinogradnike in sadjarje.) Vinogradniki in sadjarji se s tem opozarjajo, da se dobe

samo čiste vinske droži (čistorejne kipelne glivice) za pokipenje vinskega in sadnega mošta tudi letos pri kmetijsko-kemijskem preskušališču za Kranjsko v Ljubljani. Cevka s samočistimi vinskimi drožmi stane z navodilom o uporabi 25 vinarjev, s poštnino in zavojem pa 50 vinarjev. Kdor naroči najmanj 5 cevk, plača za cevko s poštnino in zavojem le 40 vinarjev. Znesek se mora plačati naprej, ker se sicer povzame in se s tem stroški povečajo. Pri malih naročilih se sprejemajo tudi poštno znamke v plačilo. Ena cevka s samočistimi vinskimi drožmi zadostuje za pokipenje 5 do 10 hektolitrov vinskega ali pa sadnega mošta. Naročiti je samočiste droži vsaj 5 dni pred njihovo uporabo. S pravilno rabo samočistih vinskih drož so zajamčene vinstvu tako velike koristi, da bi se jih moral posluževati prav vsak vinogradnik v svojem vinogradstvu. Ne le, da čiste vinske droži pospešujejo čisto in zanesljivo kipenje mošta, ampak s pomočjo teh pridelana vina se tudi mnogo hitreje čistijo in imajo boljši ter prijetnejši vonj in okus.

(Proti razširjanju vznemirjajočih govoric.) Od c. kr. deželnega predsedništva smo prejeli sledeče obvestilo: V zadnjih dneh se od nepoklicane strani razširjajo vesti o velikanskih izgubah, katere naj bi bila imela naša krдела na severnem bojišču. Občinstvo se svari, da takim vznemirljivim vestem ne verjame ter se opozarja, da naj se drži le zadevnih uradnih priobčil. Končno se vsakdo pred razširjenjem takih vesti svari, ker bi se v slučaju, da se ga pri tem zaloti, proti njemu kazenskim potom postopalo.

(Denarne pošiljatve za moštvo na bojišču.) Na vojno ministrstvo je dospela vest, da je bilo v zadnjem času pri državnih poštah oddanih nepričakovano mnogo denarnih pošiljatev na moštvo, ki se nahaja na bojišču. S kompetentne strani se zahtuje, da je moštvo armade na bojišču izborno preskrbljeno s hrano in da dobiva redno plačo in vojno doklado. Dejstvo je, da ima moštvo dovolj denarja, tako, da ga nekateri pošiljajo celo domov. Nikakor ni potreba, da se moštvo pošilja denar.

(Oprema neaktivnih in vojaških zavezancev.) V interesu neaktivnih in črnovojniških zavezancev, kakor tudi osebja od armade kupljenih in najetih vozil, tovorne živine itd. je, da pridejo v službovanje s parom trdnih, dobro priležnih, zloznih škornjev (čevljev, opank), dalje z uporabno volneno vestjo z rokavi (z volnenim lopičem, svitrom), kakor tudi z gorkimi volnenimi kratkimi nogavicami, z volnenimi rokavicami, s čepico zoper sneg in z gorko, ne nad 1½ kg težko volnena odejo (s kocem). Koplji (skier) s palico, ki jih imajo neaktivni in črnovojniški zavezanci pehotnih čet v svoji posesti, naj se tudi prineso s seboj. Ta obleka in ti opremini predmeti ostanejo, v lasti moštva in se mu puste — če so porabni za vojaško službo — za njih vojaško obleko. Za obutev, ki se najde, da je enako vredna kakor eraričnih obutev, se izplača polna vrednost enega para eraričnih škornjev, oziroma čevljev. Ostala obleka in ostali opremini predmeti, ki se spoznajo, da so dobri za vojaško službo, se na podstavi cenitve povrnejo v gotovem denarju s ceno, ki je v tistem kraju navadna. Neaktivni gažisti se tudi pozivajo, da prinese se seboj. Neaktivni gažisti se tudi pozivajo, da prinese s seboj zimsko opremo (pri pehotnih četah tudi koplje in nahrbtnik).

(Poizvedovalna pisarna »Rdečega križa« na Dunaju. — Auskunfts-bureau vom »Roten Kreuze« in Wien, VI., k. u. k. Kriegsschule.) Da se omogoči svojcem k vojakom vpoklicanih, bolnih ali ranjenih vojakov doseči zanesljivo pojasnilo o nahajališču in stanju dotičnikov, je ustanovila družba »Rdečega križa« na Dunaju poizvedovalno pisarno. Vprašanja na to pisarno naj bodo le pismena ali telegrafična; iz tehničnih vzrokov se ne bodo dajala ustna pojasnila. Za vprašanja so najprimernejše od »Rdečega križa« založene dopisnice z odgovorom. Na Dunaju je zvezno vodstvo izdalo take dopisnice z nemškim besedilom in brez znamke. Te dopisnice se dobivajo po 5 vin. po vsem Kranjskem v krajih, kjer so okrajna glavarstva in sodišča, in sicer v poštnih uradih. (Slovenske dopisnice brez znamke je treba opremiti z znamko za 5 vin.) Vsa vprašanja naj se razločno napišejo v obeh deželnih jezikih. Priporočati je, da bi dopisovanje s poizvedovalno pisarno prevzela v vsakem kraju oseba, ki ima lepo in razločno pisavo. — Naslov za telegrafična vprašanja je: »Rotkreuz-Auskunfts-bureau Wien«, v slučaju pa, da se zahteva telegrafičnega odgovora, naj se doplača 1 krono. Nadaljnja vprašanja naj se naslavljaajo na nahajališče, ki ga bo navedla poizvedovalna pisarna. Ker se vsakega, v kak sanitetni zavod sprejetega vojaka takoj naznani poizvedovalni pisarni, je umljivo, da more ta le o teh osebah dajati pojasnila; zato se priporoča le tedaj vprašati, ako je sumnja o obolenosti ali ranjenosti dotičnika dovolj utemeljena, ker je sicer primorana poizvedovalna pisarna sploh ne odgovoriti ali pa tudi dati negativen odgovor.

(Odlikovanje.) Profesor ljubljanske realke Josip Wenzel je bil povodom svoje vpokojitve odlikovan z viteškim križcem Franc Jožefovega reda.

(Igranje v ogrski razredni loteriji prepovedano.) Znano je, da ogrski kolektanti skušajo z vsemi sredstvi spečati srečke ogrske razredne loterije tudi na Kranjskem in se v dosego svojega namena poslužujejo celo zavrtkov z napačnimi naslovi. Občinstvo se svari pred nakupom omenjenih srečk. Neprijetne posledice protipostavne nabave teh srečk so, kar je bilo že večkrat objavljeno, da se srečke zaplenijo, morebitni dodatki zapadejo v korist države, poleg tega pa mnoga zamudna pota, ter občutljive denarne kazni. Zatorej ne naročajte srečk ogrske razredne loterije, ako jih pa dobite brez naročila, uničite ali pa izročite jih finančni oblasti.

(Promet na državnih železnicah.) Od 28. m. m. se sprejemajo v prevoz po vseh progah c. kr. državnega železniškega ravnateljstva Dunaj brzovozne in tovarne pošiljatve v polnih vozovih od in do vseh postaj tega c. kr. državno-železniškega ravnateljstva. Ta promet je sedaj v teku med vsemi postajami c. kr. državnih železniških ravnateljstev Dunaj, Linc, Inomost, Beljak, Trst (z izjemo Boršt—Herpelje—Kozina—Divača—Pulj—Rovinj—Kanfanar) Praga, Plzen, Olomuc, severozahodna železniška direkcija, ravnateljstvo za češke severne železnice, ravnateljstvo črte državne železniške družbe (z izjemo črt Česká Třebova—Olomuc in Stadlau—Marchegg) izključno priv. Buštjehradске železnice, železnice Usti—Teplice in nižjeavstrijskih deželnih železnic.

Razne stvari po svetu.

(Kolike so bile nemške izgube v vojski l. 1870-1871.) Ranjenih je bilo 116.821 oseb, ali 14·3% cele armade, ki je štela povprečno 815.000 mož, oziroma 10·5% vseh mobiliziranih častnikov, zdravnikov, uradnikov in vojakov (1.146.355 mož). Seveda so izgubili nekateri armadni zbori še več, tako 3. 37%, 5. 26·7%, 1. bavarski 26·7%, gardni zbor 23·8%. Med 116.821 ranjenci jih je obležalo mrtvih na bojišču 17.255 (14·8% vseh ranjencev), 11.023 jih je umrlo v bolnišnicah, 88.543 (75·8%) jih je manj ali bolj ozdravilo. Vsled raznih bolezni je umrlo 14.904 mož, tako da je znašala končna izguba 43.182 mož.

(Slika z bojišča.) Pretresljiv dogodek v bitki pri Mühlhausnu pripoveduje neki tamkaj ranjeni vojak. Ležal je na polju, zraven njega pa ravno tako ranjen Francoz. Pri jutranjem svitu je zahteval Francoz od Nemca, naj mu izroči orožje. Ta pa tega ni hotel storiti. Nato ga je Francoz zabodel. Nemeč ga je prosil in svaril, naj si dasta drug drugemu kot ranjenca mir. Ali Francoz ga je hotel zopet zabosti. Tedaj ga je pa Nemeč — kakor sam pravi: s krvavečim srcem — ubil s puškinim kopitom. On sam je imel rano na prsih.

(Zanimiva statistika porok.) V Berlinu se je sklenilo leta 1912. 22.995 porok. Med temi je bilo 19.000 samcev, ki so se poročili. Trije samci so se odločili vzeti za žene vdove, ki so bile že po štirikrat poročene. Med vdovci, ki so se poročili, jih je bilo šest, ki so bili že po štirikrat poročeni. Dva gospoda, ki sta bila že po šestkrat ločena, sta se nanovo poročila z mladenkami. Najmlajši zakonski mož, ki je štel šele 18 let, si je izbral 17letno dekle za ženo, medtem ko je najstarejši mož, ki se je poročil, štel že 88 let. Osem nečakinj je vzelo svoje strice za soproge, med tem, ko je pet nečakov poročilo svoje tete. Marsikak zakon, ki je jako rožnato pričel, se je hitro razdril, tako, da se je 18 parov že tekom prvega leta razdružilo, v drugem letu se je razporočilo 64 parov in 128 parov se je razšlo tekom tretjega leta svojega zakona. V celem se je v letu 1912. ločilo sodnijsko 2295 zakonov. Še celo po 25letnem zakonu, ko se je že praznovala srebrna poroka, se je razšlo nič manj ko 82 zakonskih parov. V enem izmed teh slučajev, ko se je razdružil zakon po 25 letih, je bilo iz zakona izvirajočih že devet otrok, in v nadaljnjih treh slučajih je bilo po osem in sedem otrok. Največ porok se je vršilo v mesecu aprilu, namreč 3220, in v oktobru, 3645, najmanj pa v januarju, namreč samo 948 parov. Med celim letom so se vršile poroke najpogosteje ob sobotah.

(Zvest tovariš.) Na srbskem bojišču se je zgodil naslednji slučaj: Dragonski nadporočnik F. Mayer z Dunaja je bil težko ranjen; zadobil je štiri udarce s sabljo po glavi in ves krvav padel na tla. Tedaj je v prsi zadeti infanterist prišel k njemu in mu je rekel: Pojdiva, gospod nadporočnik, glejva, da prideva naprej, predno naju Srbi zgrabijo. — Toda nadporočnik Mayer se ni mogel ganiti. Tedaj pa ga je hudo ranjeni infanterist vzel na hrbet in ga nesel čez polje. Prišla sta do straže, a oba na straži stoječa vojaka sta bila mrtva. Infanterist pa ni odnehal, nesel je nadporočnika dalje, dobil voznika in tako nadporočnika in sebe spravil do avstrijskih predstraž.